

SUBSTANCJE CZYNNNE ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN WYCOFYWANE W LATACH 2022-2023

ACTIVE COMPOUNDS OF PLANT PROTECTION PRODUCTS WITHDRAWN IN THE YEARS 2022-2023

dr inż. Janusz Urbanowicz ORCID: 000-0001-9007-0333
IHAR-PIB Oddział w Boninie, e-mail: j.urbanowicz@ihar.edu.pl

Streszczenie

W bieżącym roku na mocy rozporządzeń Komisji (UE) zostanie wycofanych 10 substancji czynnych, a w roku 2023 – jedna. Decyzje te znacząco wpłyną na zmniejszenie liczby dostępnych na rynku środków do ochrony przed agrofagami nie tylko upraw ziemniaka, ale w szczególności zbóż, rzepaku i innych roślin uprawnych. Sytuacja na rynku środków ochrony roślin może niekorzystnie wpływać na wielkość i jakość plonów oraz zwiększyć możliwość wytwarzania się osobników odpornych na stosowane substancje z tych samych grup chemicznych. Pozytywnym aspektem tego problemu może być wymuszenie szerszego wykorzystywania w ochronie upraw systemu integrowanej ochrony.

Słowa kluczowe: ochrona roślin, rośliny uprawne, wycofywane substancje czynne, ziemniak

Abstract

The Commission (EU) regulations phase out ten active substances this year and one in 2023. These decisions will significantly reduce the number of pest control products on the market, not only for potatoes but particularly for cereals, rape, and other crops. This situation may adversely affect the size and quality of yields and increase the possibility of individuals resistant to the substances used from the same chemical groups. A positive aspect of this problem may be forcing a wider use of the Integrated Protection System to protect crops.

Keywords: arable crops, plant protection, potato, withdrawn active substances

Od kilku lat Komisja Europejska prowadzi przegląd stosowanych substancji czynnych zawartych w środkach ochrony roślin (Matyjaszczyk 2009). Ponownemu przeglądowi jest poddawany ich wpływ na zdrowie człowieka, organizmy pożyteczne – zwłaszcza pszczoły i inne owady zapylające – oraz środowisko naturalne. Najczęściej z rynku wycofywane są te preparaty, które mogą być uznane za szkodliwe.

W roku 2021 zakończył się czas ostatecznego zużycia i unieszkodliwienia 7 substancji czynnych (Urbanowicz 2021). Każde

wycofanie substancji czynnych pociąga za sobą wycofanie nawet kilkunastu środków ochrony roślin, które dotychczas mogły być stosowane w różnych uprawach. Wraz z przystąpieniem Polski do UE obowiązują nas wszystkie rozporządzenia, związane również z nieodnawianiem zatwierdzeń substancji czynnych do obrotu i stosowania. Zmniejszająca się liczba substancji czynnych na rynku – a tym samym środków ochrony roślin – może znacząco wpływać na ilość i jakość uzyskiwanych plonów, co niesie za sobą

straty dla przetwórstwa, a także konsumentów indywidualnych.

W roku 2022 zostanie wycofanych 10 substancji czynnych, a w 2023 – jedna (dane na dzień dzisiejszy). Z tego powodu należy zapoznać się z rejestrem środków ochrony roślin, aby móc zaplanować ochronę upraw zgodnie z obowiązującymi przepisami i dostępnymi preparatami.

W tabeli 1 przedstawiono wykaz substancji czynnych, którym nie odnowiono zatwierdzenia na podstawie rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) o numerach:

- 2020/1643 z dnia 5 listopada 2020 r.
- 2021/726 z dnia 4 maja 2021 r.
- 2021/795 z dnia 17 maja 2021 r.
- 2021/1379 z dnia 19 sierpnia 2021 r.
- 2021/1450 z dnia 3 września 2021 r.
- 2021/2081 z dnia 26 listopada 2021 r.
- 2022/94 z dnia 24 stycznia 2022 r.

Komunikaty dotyczące ochrony roślin są publikowane na stronie internetowej pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/komunikat-nowe-terminy-na-sprzedaz-i-stosowanie-srodkow> (Anonim 2022).

Tabela 1

Wykaz wycofanych substancji czynnych

Nazwa substancji czynnej	Przykładowy środek ochrony roślin (liczba wycofanych środków)	Chroniona uprawa	Data ostatecznego stosowania, przechowywania i unieszkodliwienia*
Fungicydy			
Famoksadon	Tanos 50 WG (3)	ziemniak	16.09.2022 r.
Flutriazol	Impact 125 EC (10)	rośliny rolnicze	21.12.2022 r.
Prochloraz	Amon 450 EC (184)	rośliny rolnicze, rośliny ozdobne, drzewa i krzewy ozdobne	01.10.2023 r.
Pencykuron	Monceren Pro 258 FS (2)	ziemniak	30.11.2022 r.
Herbicydy			
Haloksypop-P	Gallant Super 104 EC (4)	rośliny rolnicze	28.08.2022 r.
Insektycydy			
Alfa-cypermetyryna	Alciper 100 EC (111)	rośliny rolnicze i warzywne	07.12.2022 r.
Fosforek wapnia	Polytanol GR (2)	rośliny sadownicze	31.07.2022 r.
Fosmet	Boravi 50 WG (14)	ziemniak , rośliny rolnicze i sadownicze	01.11.2022 r.
Imidachlopyryd	Diament 200 SL (32)	rośliny warzywne i ozdobne	31.07.2022 r.
Indoksokarb	Avaunt 150 EC (54)	rośliny rolnicze, warzywne i sadownicze	19.11.2022 r.
Zeta-cypermetyryna	Ammo Super 100 EW (27)	ziemniak , rośliny rolnicze	31.07.2022 r.

* w zależności od terminu wprowadzenia do obrotu

Źródło: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/komunikat-nowe-terminy-na-sprzedaz-i-stosowanie-srodkow>

Tabela 2 przedstawia wycofywane środki ochrony roślin z podziałem na grupy: fungicydy, herbicydy i insektycydy.

Tabela 2

Liczba wycofywanych środków ochrony roślin

Grupa środków	Liczba środków
Fungicydy (4 s. cz.)	199
Herbicydy (1 s. cz.)	4
Insektycydy (6 s. cz.)	240
Łączna suma	443

Podsumowanie

Wycofanie wymienionych substancji czynnych (4 z fungicydów, 6 z insektycydów i 1 – z herbicydów) będzie przysparzało licznych problemów w ochronie roślin, gdyż w praktyce oznacza to wycofanie aż 443 środków ochrony (tab. 2). Może to mieć wpływ na wzrost kosztów ponoszonych na zwalczanie agrofagów; np. zmniejszająca się liczba dostępnych zapraw spowoduje wzrost liczby zabiegów nalistnych. Zmniejszająca się liczba substancji czynnych utrudni naprzemienne stosowanie różnych substancji aktywnych, co w konsekwencji może również spowodować wytwarzanie się odporności agrofagów na stosowane substancje z tych samych grup chemicznych.

W przyszłości będą pojawiały się nowe środki ochrony roślin, jednak jest to długi i kosztowny proces (Mrówczyński i in. 2016), a jak do tej pory więcej środków z rejestru ubywa, niż przybywa. Dodatkowo istnieje obawa przed nielegalnym importem, obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin z „niepewnego źródła” lub o niesprawdzonej skuteczności oraz o nieznanym wpływie na roślinę chronioną i środowisko.

W celu zapobieżenia negatywnym skutkom zmniejszającej się liczby dostępnych w obrocie środków ochrony roślin trzeba będzie z większą starannością stosować się do zasad integrowanej ochrony roślin, która obowiązuje od dnia 1 stycznia 2014 r.

Literatura

1. Anonim. 2021. <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/komunikat-nowe-terminy-na-sprzedaz-i-stosowanie-srodkow>;
2. Matyjaszczyk E. 2009. Konsekwencje zmian na liście środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu i stosowania w Polsce dla wybranych roślin uprawnych. – Prog. Plant. Prot. 49(2): 492-499;
3. Mrówczyński M., Wachowiak H., Erlichowski T. 2016. Ochrona ziemniaków po ewentualnym wycofaniu substancji czynnych środków ochrony roślin. – Ziemn. Pol. 1: 23-29;
4. Urbanowicz J. 2021. Kolejne wycofane substancje czynne zawarte w środkach ochrony roślin. – Ziemn. Pol. 1: 14-16

